

Maskrosföretag

Lärdomar från framgångsrika företag i
Norrlands inland

Carin Holmquist Leif Lindmark
Handelshögskolan i Stockholm

Dagens frågor:

-Vad är det som gör att entreprenörer har lyckats bygga företag på platser där det enligt många är dömt att misslyckas?

-Vad gör entreprenörerna för att hantera de nackdelar som långa avstånd och brist på infrastruktur medför?

-Vilka åtgärder behövs för att ännu fler entreprenörer ska starta och driva företag i Norrlands inland?

Varför en studie av framgångsrika företag i Norrlands inland

- Kapitel i antologi om demografiska förutsättningar för entreprenörskap i Norrlands inland (uppdrag från Familjen Kamprads stiftelse)
- Trots dåliga förutsättningar finns det framgångsrika företag
- Ny studie (för Familjen Kamprads stiftelse) om entreprenörskap baserat på intressanta affärsidéer i resurssvaga miljöer i Norrlands inland – Maskrosföretag
- Projektet avrapporterat i två rapporter
 - "Maskrosföretag - en studie av entreprenörskap baserat på intressanta affärsidéer i resurssvaga miljöer i Norrlands inland" (fullständig rapport)
 - "Maskrosföretag – Lärdomar från framgångsrika företag i Norrlands inland" (kortversion)

Bakgrund – Norrlands inland

Bakgrund – Norrlands inland avfolkas alltmer

Tabell 2.1 Befolkningsstorlek och befolkningsutveckling i 54 Norrlandskommuner 1968-2019.

Antal invånare 2019	Befolkningsminskning	Befolkningsökning	Totalt
<10 000	25	2	27
10 000 – 20 000	9	3	12
>20 000	6	9	15
Totalt	40	14	54

Källa: SCB Befolkningsstatistik. Folkmängd efter region, ålder och kön 1968-2019

Bakgrund – företagande i Norrlands inland

- Företagandet är inte lägre i inlandet än vid kusten
- Inlandsföretagandet har mer karaktären av nödvändighetsföretagande än av möjlighetsföretagande
- i Svenskt Näringslivs ranking av kommuner ligger dessa kommuner mestadels lågt
- glesbygdsförutsättningar innebär hinder för företagande

Studiens huvudfråga

Vad är det som gör att möjlighetsbaserade företag etableras och drivs framgångsrikt i Norrlands inland - trots de bristande förutsättningarna?

Vi undersökte:

- faktorer som möjliggjort etablering och utveckling av sådana *maskrosföretag* i Norrlands inland
- hinder och möjligheter som entreprenörerna har upplevt i sitt företagande
- hur entreprenörerna hanterat dessa hinder och möjligheter.

Val av företag

Företag som

- Hade etablerats under åren 2012-2016
- Hade >60% av omsättningen utanför kommunen (turism undantaget)
- Hade minst två anställda som inte var familjemedlemmar

Inte helt lätt att identifiera denna grupp men vi valde 12 företag (i 11 kommuner)

Företagens lokalisering

Tabell 1 Utvalda data om de kommuner (från söder till norr) där de studerade företagen är belägna (källor SCB samt www.ekonomifakta.se för 2019 (1), www.ekonomifakta.se för 2018 (2) och www.svensktnaringsliv.se för 2019 (3)).

Kommun	Invånare 2019	Befolkningsminskning 1968 - 2019 (%)	Andel arbetslösa ¹ (Sverige: 7,0%)	Andel högutbildade ² (Sverige: 27,6%)	Svenskt Näringslivs ranking ³
Ovanåker	11 670	16	7,3	13,5	163
Bräcke	6 298	39	7,9	14,7	243
Kramfors	18 282	39	9,7	14,0	276
Sollefteå	19 140	34	8,7	15,6	219
Åsele	2 794	52	8,7	14,7	271
Storuman	5 852	37	5,8	15,3	143
Malå	3 068	34	5,1	13,5	198
Arvidsjaur	6 220	32	7,3	15,8	282
Arjeplog	2 785	41	6,2	14,7	165
Jokkmokk	4 923	44	4,5	16,5	166
Övertorneå	4 299	46	8,1	15,2	207

Studerade företag

Tabell 2 Företag som ingår i studien⁷

Företag	Kommun	Startår	Omsättning (mkr)	Export (%)	Anställda	Verksamhet
Axaeco	Åsele	2012	13,7	60-65	5	Försäljning av draghundsutrustning och receptfria veterinärprodukter
Bio Gen Active	Bräcke	2015	6,8	40	4	Tillverkning av rengöringsmedel och kroppsvårdsprodukter (bioteknik)
Bluecom	Kramfors	2013	30,7	<5	11	Trådlös kommunikation och relaterade tjänster
Icemakers Test	Arjeplog	2005	22,6	100	14	Service provider till fordons- och komponenttillverkare för tester i vintermiljö
Impulseradar	Malå	2015	20,9	98-99	9	Tillverkning av markradar (GPR)
Klart Sämsta	Ovanåker	2016	7,0	<5	5	Eventverksamhet
Lapland Eco Store	Storuman	2013	8,6	<5	5	Webbhandel med ekologiska produkter för hem och familj
Nature Cosmetic	Jokkmokk	2010	17,0	<5	10	Tillverkning av ekologiska skönhetsprodukter
Skandinavisk Ecotech	Övertorneå	2010	40,9	<5	15	Tillverkning av reningsverk för privata fastigheter
Stoorstälka	Jokkmokk	2014	7,7	<5	4	Butiks- och webbhandel med samiskt inspirerade produkter
Triple X Adventures	Arvidsjaur	2017	7,6	95	2	Eventverksamhet
Yelloc	Sollefteå	2011	9,4	75	3	Tillverkning av koniska gummipluggar

Nature Cosmetic

Acaco

Stoorstaka

Ice-makers Test

Triple X Adventures

Impuberadar

Lapland Ecostore

Bluecom

Yelloc

Klart Sämsta

Skandinavisk Ecotech

Bio Gen Active

Hinder som entreprenörerna upplever måste hanteras

- Företagens lokalisering är ett aktivt val
- Alla företag har långt till sin marknad
- Begränsad tillgång till resurser (kvalificerad arbetskraft, kapital och lokaler)
- Svårt bygga större och varierade nätverk lokalt
- Brist på institutionell närvaro i den lokala miljön

Vad ligger bakom entreprenörernas framgång

- Entreprenörens erfarenhet och kompetens är central
- Goda och unika affärsidéer är en grundbult
- Stark lokal förankring och kreativa lösningar på avståndet till marknaden
- Förmåga att utnyttja den lokala ortens fördelar
- För några företag är lokaliseringen en förutsättning för verksamheten, för några andra en konkurrensfördel

Sara Mårtensson
Lapland Eco Store

Anders Åkerström
Bio Gen Active

Lotta Stoor och Pira Ståååå
Stoorståååå

Robert Måååå
Triple x Adventures

Johan Wiklund
Nature Cosmetic

Anna-Lena Wiklund Rippert
Nature Cosmetic

Robert Sjöholm
Bluecom

Tommy Låååå
Impuberadar

Karl-Gustav Niska
Skanåååååå Ecotech

Henry Coronica
Avaco

Thomas Gradin
Yellow

Mikael Lindeman
Icemaåååå Test

Ola Andersson
Klart Sånåååå

Dessa företag visar att det går – trots allt

- Fördelarna med Norrlands inland som hållbar livsmiljö är underskattade – men de hotas av konkurrensnackdelarna för företagandet i inlandet
- Paradoxen: de företag som behövs mest för att utveckla glesbygden och skapa tillväxt är företag med icke-lokal marknad – men det är just dessa företag som är mest i riskzonen för att flytta
- Entreprenörer med kompetens, goda affärsidéer och känsla för bygden är viktiga för entreprenörskapet i Norrlands inland

Vad kan göras för att stärka företagandet i Norrlands inland?

- Infrastrukturella åtgärder
- Företagsfrämjande åtgärder
- Entreprenörsfrämjande åtgärder

Läs mer

- Fullständig rapport
 - <https://familjenkampradsstiftelse.se/nyheter/maskrosforetag-en-studie-av-entreprenorskap-baserat-pa-intressanta-affarsideer-i-resurssvaga-miljoer-i-norrlands-inland/>
- Kortversionen – se på www.esbri.se efter seminariet